

PPP veicināšanas modeļu izstrāde un ieviešana,
iesaistot NVO

PPP nozīme un iespējas ekonomiskās darbības veicināšanā

Latvijas Kopienu iniciatīvu fonda projekta
noslēguma konference
Akad. Raita Karnīte
Rīga, 2009. gada 26. augusts

Par ko runāsim?

Kas ar mums notiek?

Ko darīt?

Kāpēc privātā un publiskā partnerība?

Ekonomiskā nozīme/iespējas - mazs nav maznozīmīgs

Kā ir citur?

Secinājums

Kas ar mums notiek?

Normāli apstākļi

Nenormāli apstākļi

Nelabvēlīgi ārējie apstākļi – globālā krīze, ko izraisījusi pārspīlēta finanšu sfēras darbība (pasaules finanses

Nespēja vadīt valsti sarežģītā ekonomiskā vidē

Tautsaimniecības attīstībā lejupslīde

Valsts ieņēmumu samazinājums

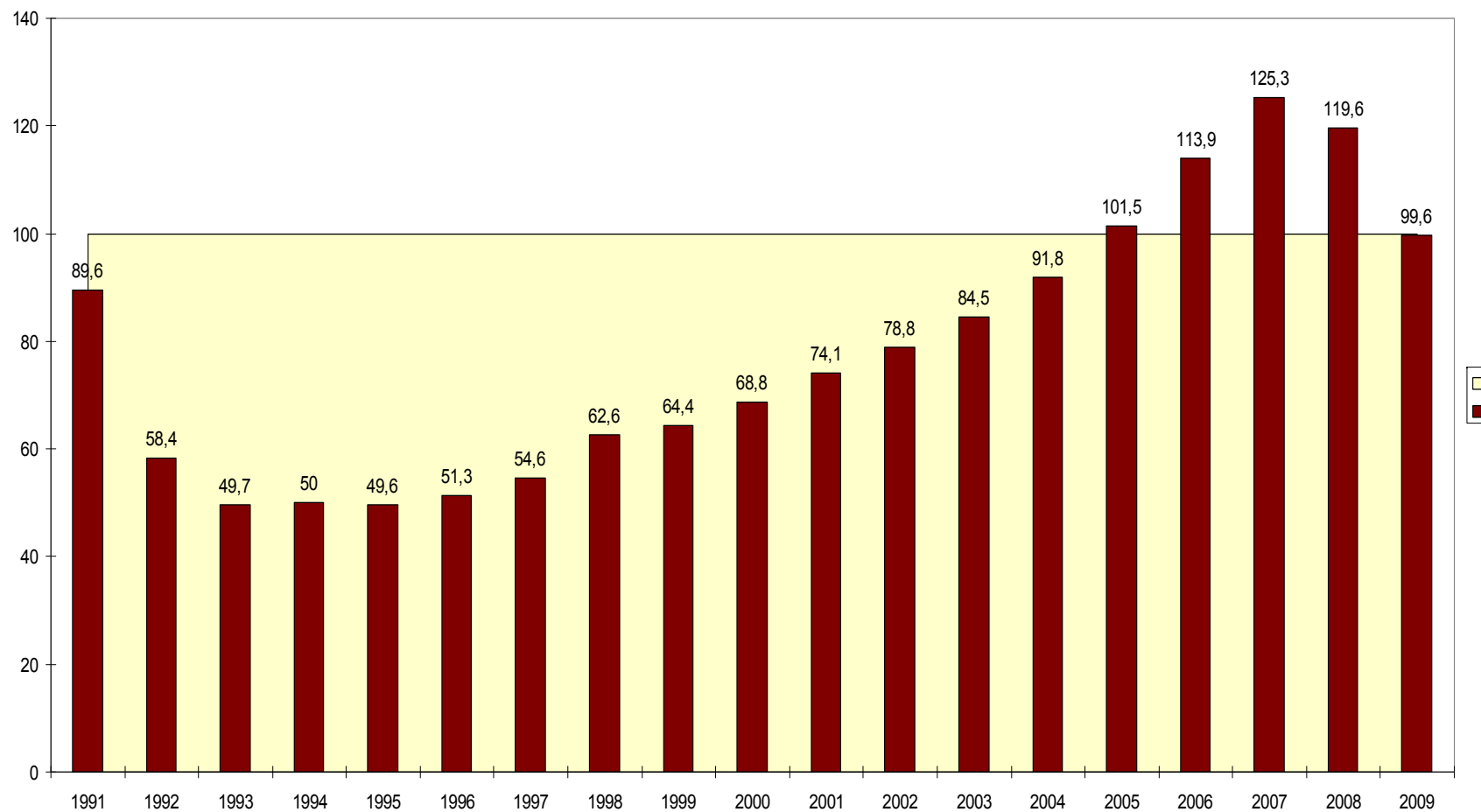
Nesagatavotas reformas

Noslēpumainība ne tikai attīstības vīzijās, bet arī īstermiņa rīcībā

Nespēja sarunāties ar sabiedrību

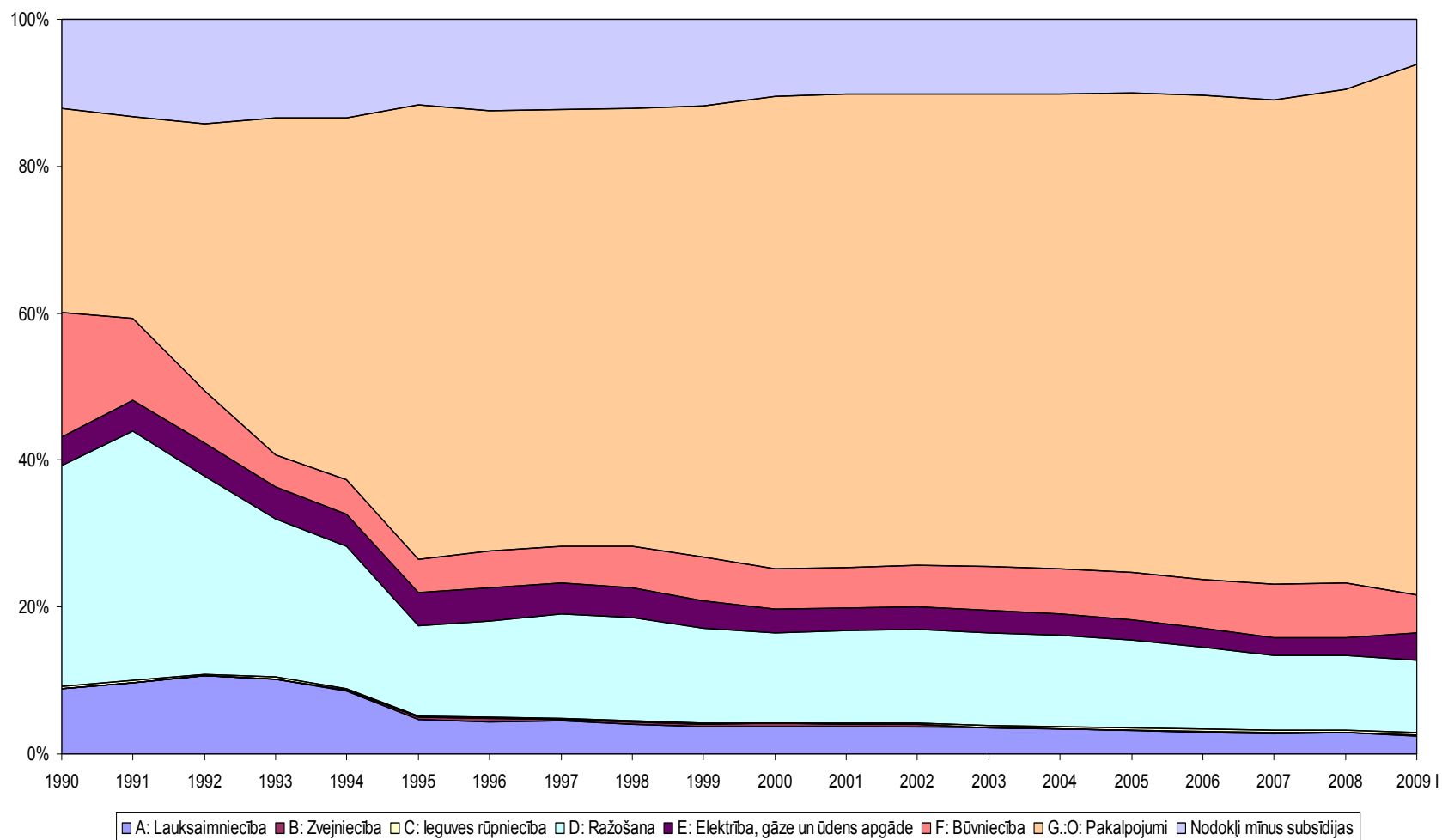
Kas ar mums notiek?

Latvijas IKP 2000 gada cenās salīdzinājumā ar 1990, %

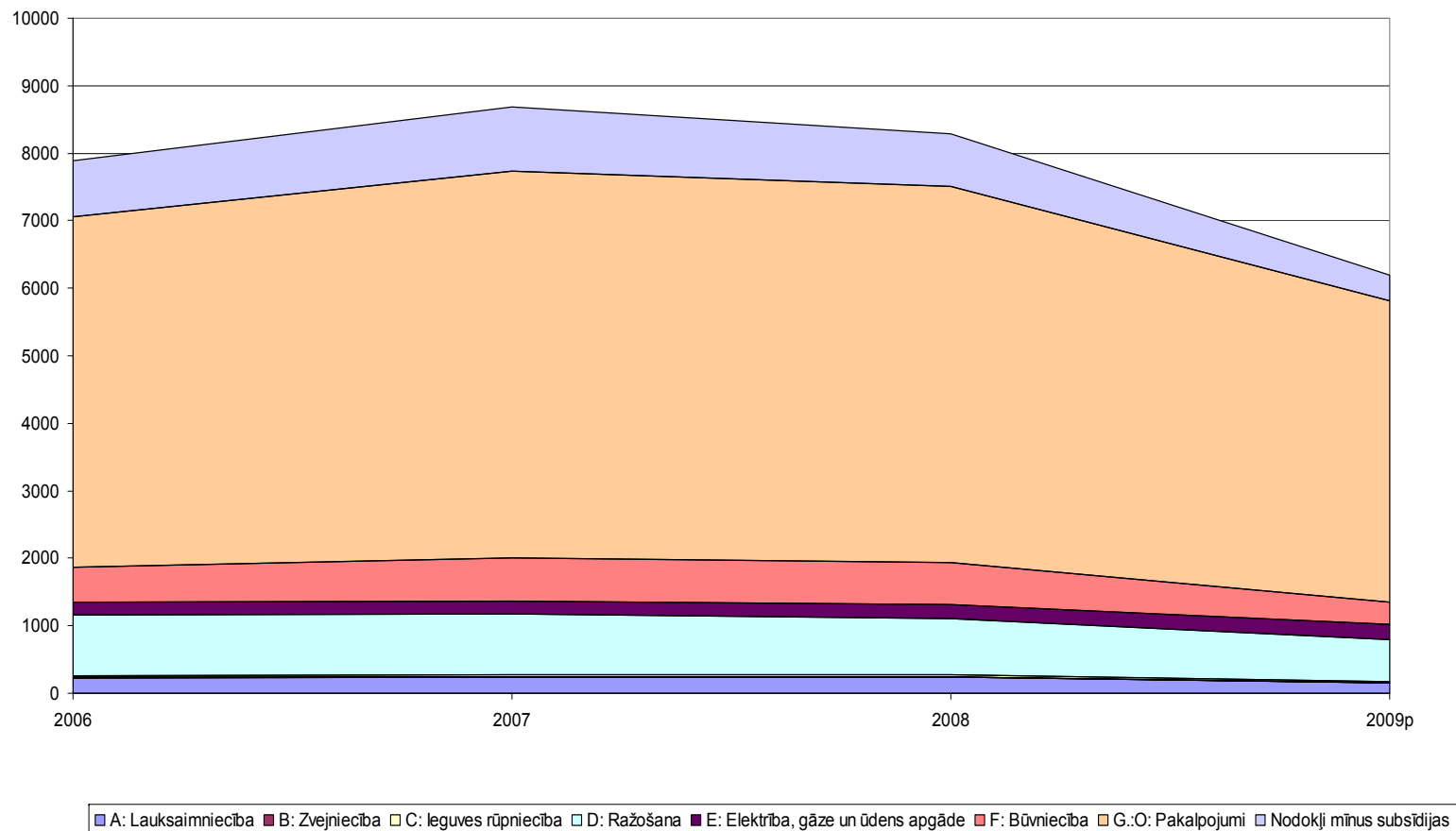
Kas ar mums notiek?

IKP Struktūra, %

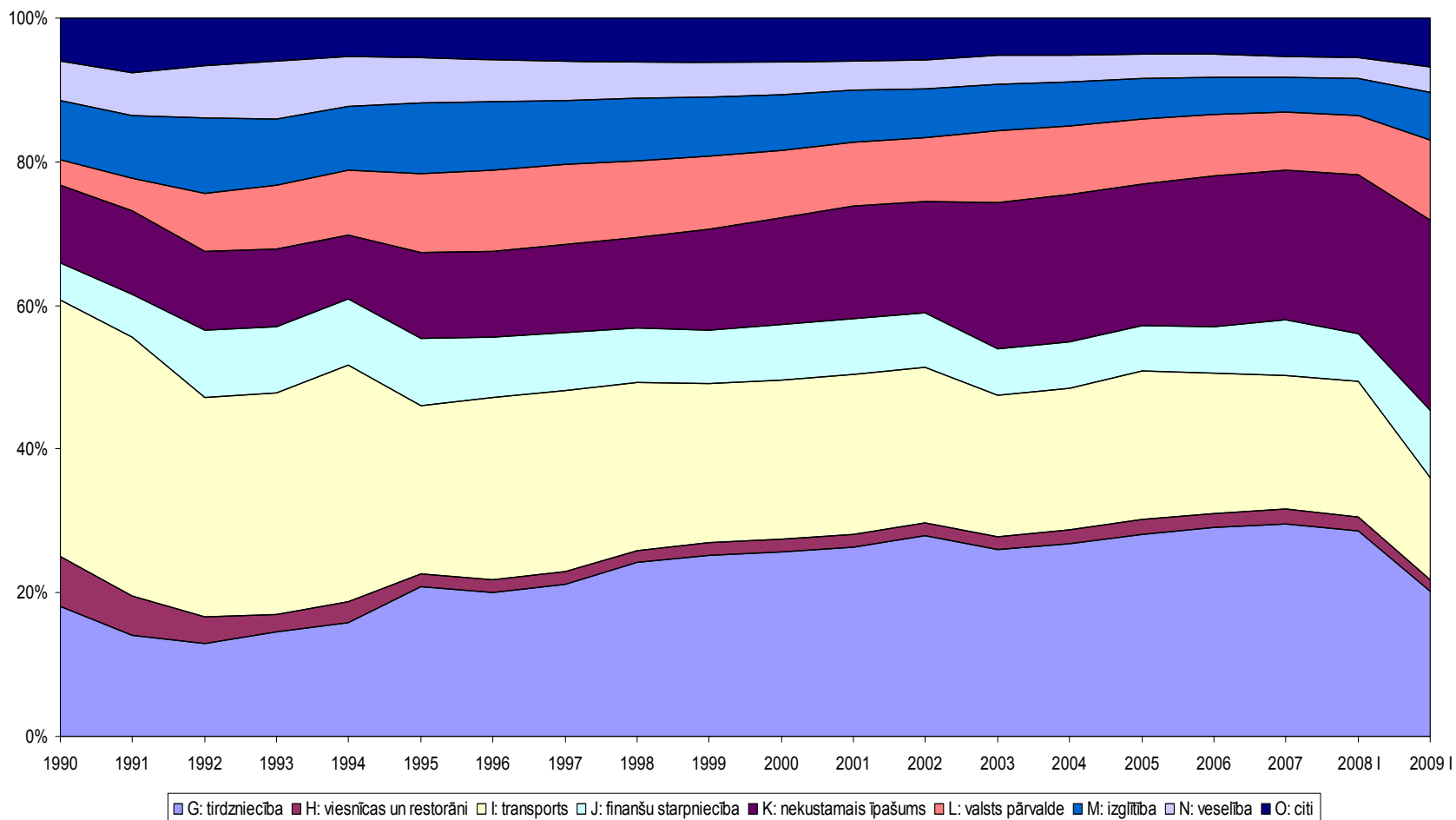
Kas ar mums notiek?

IKP apjoma izmaiņas, tūkst LVL

Kas ar mums notiek?

IKP – pakalpojumu struktūra, %

Kas ar mums notiek?

Bīstamākās sekas:

Vispārējs apjukums, ko pastiprina pasākumi valsts atbildības jomās (nodokļi palielinās, sabiedrisko pakalpojumu pieejamība pasliktinās, pastāvīgs apdraudējums būtiskās dzīves jomās)

Pesimisms, depresija, noslēgšanās

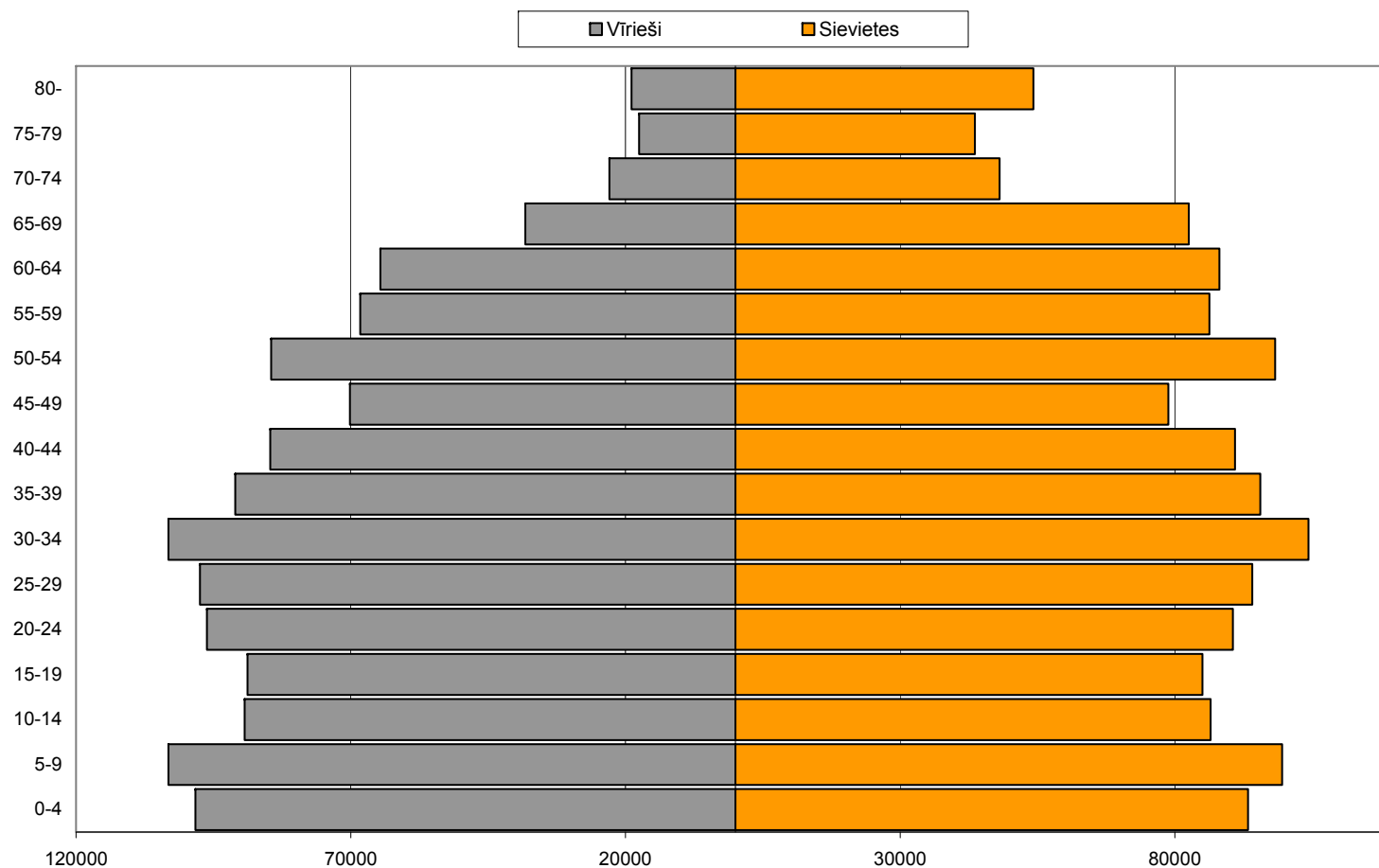
Individuālisms, pilsoniskās sabiedrības sabrukums

Vienaldzība, kas ir laba augsne vēl neefektīvākai valsts pārvaldei

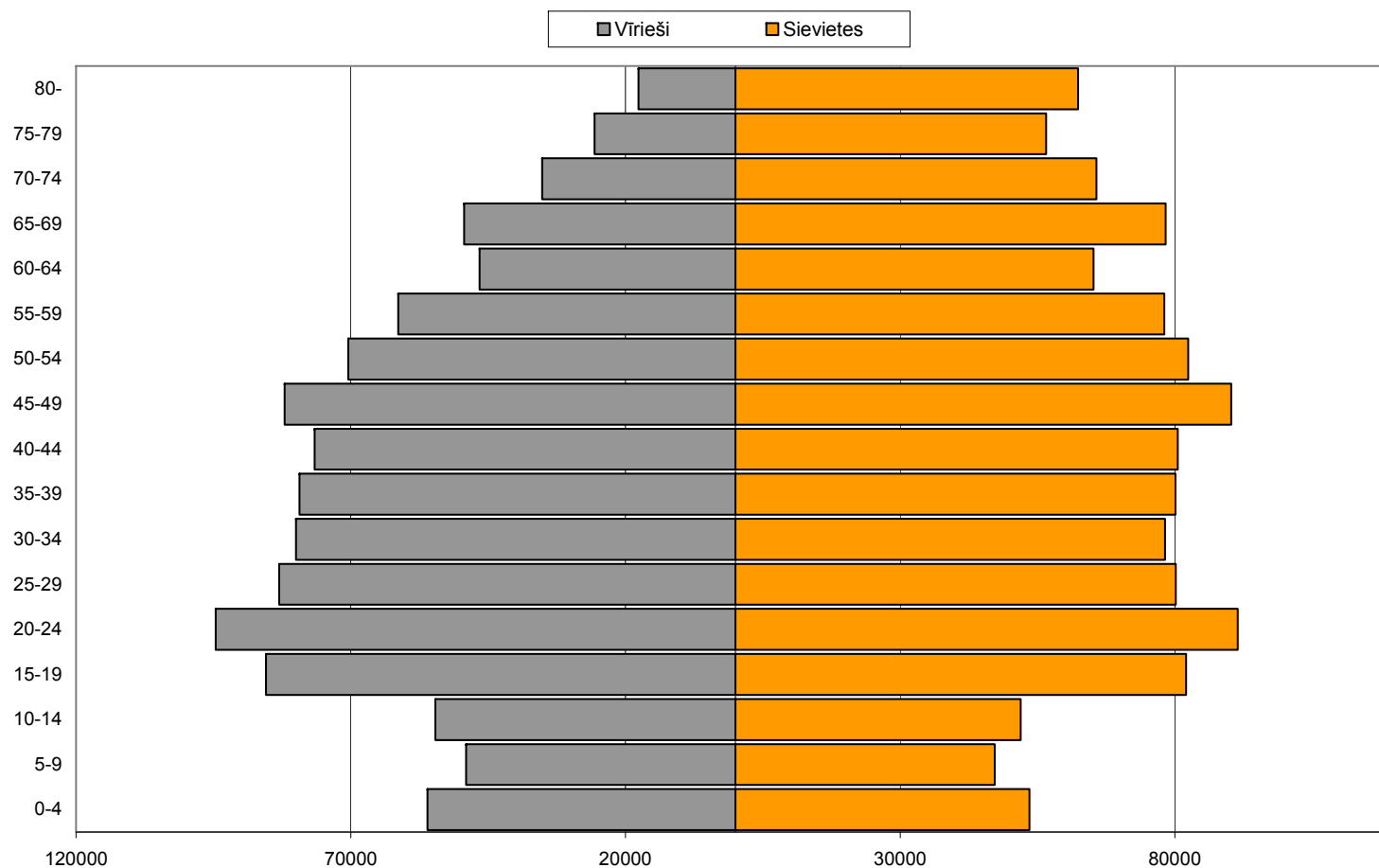
Katrs glābjas kā var - emigrācija

Negatīvi demogrāfiski procesi – darba resursi samazinās

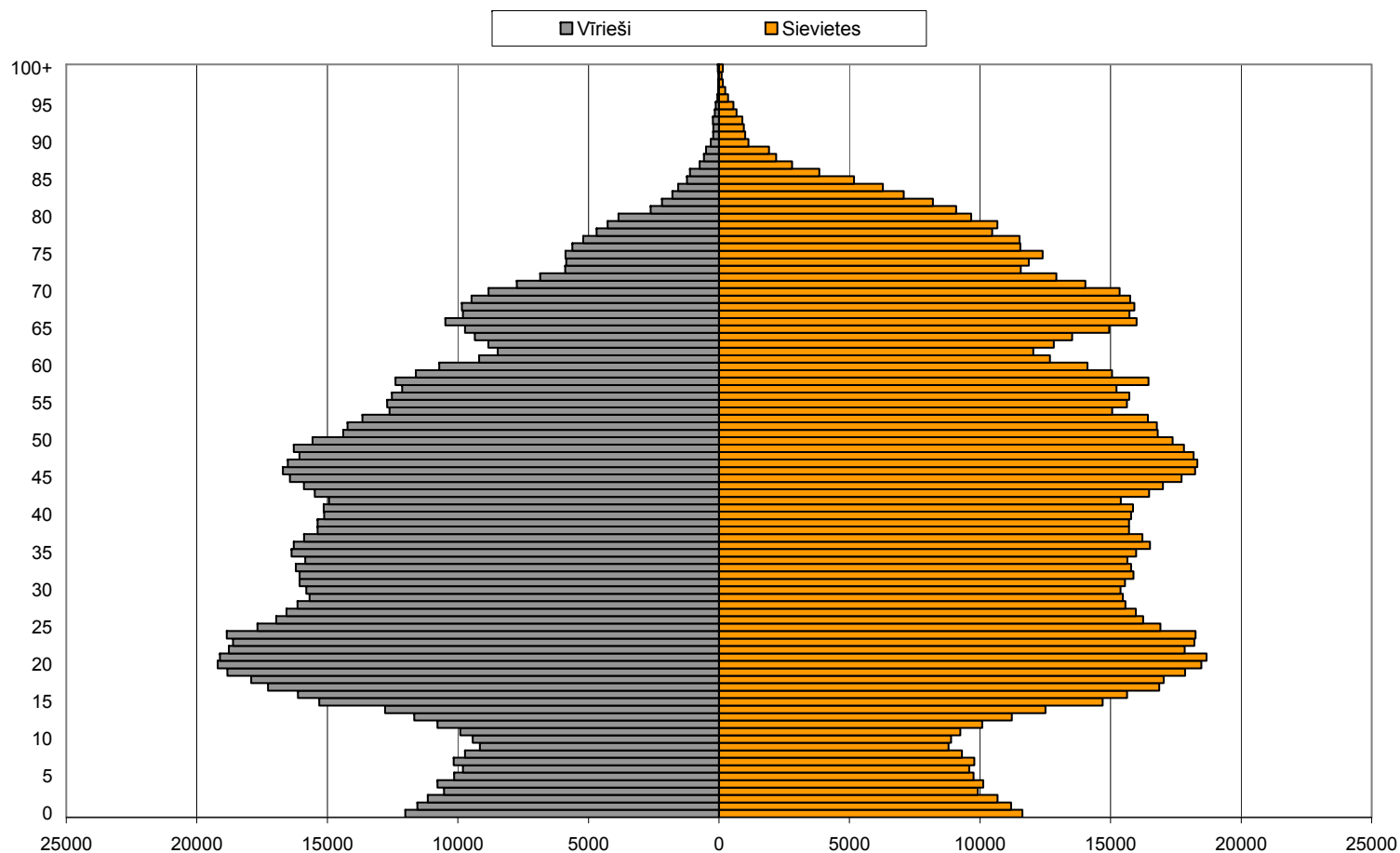
Vīriešu un sieviešu vecuma struktūra gada sākumā, 1992

Vīriešu un sieviešu vecuma struktūra gada sākumā, 2008

Vīriešu un sieviešu vecuma struktūra gada sākumā, 2008

Ko darīt?

Saprast savu misiju un lomu

Pārvarēt apjukumu un vienaldzību

Saprast, ka nākotne ir katra paša rokās

Valsts nav abstrakts veidojums, bet iedzīvotāju darbošanās rezultāts – **valsts virzību nosaka vairākuma rīcība**

Valsts vara (valdība) un tās darbība ir svarīga, bet nav galvenā un primārā – valsts varu izveido valsts iedzīvotāji

Stipra valdība var palīdzēt valsts iedzīvotājiem, bet vāja – kaitēt, **stipru valdību veido aktīva sabiedrība**

Valsts budžets arī nav abstrakts lielums, bet konkrēts valsts ieņēmumu kopums

Vāja ekonomika dod skopus līdzekļus valsts budžetā

Kāpēc privātā un publiskā partnerība (PPP)?

Pat ideālā gadījumā visām vajadzībām līdzekļu nepietiek – vajadzīgi darbi paliek nepadarīti

It sevišķi pasīvā sabiedrībā nav pamata gaidīt efektīvu valsts pārvaldi un valsts līdzekļu izlietošanu, naudas trūkums kopējām vajadzībām ir pat jūtamāks

Savukārt privātajā sfērā var būt brīvi līdzekļi, bet darbam ir privātajai uzņēmējdarbībai nepieņemami mērķi

Apvienojot spēkus var paveikt darbu, ko katrs atsevišķi nespēj – **un to sauc par PPP**

Otrs aspekts:

Privātais uzņēmējs ir efektīvāks arī sabiedriskā sektora jomās – ierobežojums - motivācija un finansējums

PPP aizstāj valsts/pašvaldības aizņēmumu vai nodokļu/tarifu paaugstināšanu

Kāpēc privātā un publiskā partnerība PPP (likuma skatījums)?

PPP ir publiskā un privātā sektora sadarbība, kuru vienlaikus raksturo šādas pazīmes:

- sadarbība notiek starp vienu vai vairākiem publiskajiem partneriem un vienu vai vairākiem PPP procedūrā iesaistītajiem privātajiem partneriem,
- sadarbība notiek, **lai nodrošinātu sabiedrības vajadzības būvdarbu veikšanā** vai **pakalpojumu sniegšanā** (piemēram, ēdināšanas pakalpojumi),
- tā ir **ilgtermiņa sadarbība** (līdz 30 gadiem vai ilgāk),
- publiskais un privātais partneris apvieno un izmanto tam pieejamos resursus (īpašumu, finanšu līdzekļus, zināšanas un pieredzi),
- atbildība un riski tiek dalīti starp publisko partneri un privāto partneri

Kāpēc privātā un publiskā partnerība PPP?

PPP veidi - likuma skatījums

Līgumiskā publiskā un privātā partnerība – slēdzot partnerības iepirkuma līgumu vai koncesijas līgumu

Institucionālā publiskā un privātā partnerība - kopīgi izveidojot kopsabiedrību, ar kuru kā ar privāto partneri publiskais partneris slēdz partnerības iepirkuma līgumu vai koncesijas līgumu.

PPP pamatnosacījumi – partneru sadarbība, resursu apvienošana, sabiedrības labums

Risks – valsts neuzticas uzņēmējiem, tāpēc PPP var būt diskriminējoši

Uzņēmēji neuzticas valstij – mūsdienu piemērs

Kāpēc privātā un publiskā partnerība PPP?

Kāpēc ne šādi - mazie PPP projekti ar sabiedrības iesaistīšanos?

Problēmas:

Maz piemēru

Darba raksturs – neatbilst likumam

Ar ko slēgt līgumu un kādu ?

Kā sadalīt ieguvumu ?

Kā noteikt atbildību ?

Risks:

Kas notiks ar objektu pēc “talkas”

Ekonomiskā nozīme

Piemēri Latvijā (portāls PPP – Publiskā un privātā partnerība)

Nozare	Noslēgti līgumi (16)	Uzsākti projekti (33)
Transports (informācijas sistēmas, ceļu būve un labiekārtošana)	3	13
Izglītība (ēdināšana, būvniecība)	3	4
Veselības aprūpe (būvniecība)	1	2
Komunālā saimniecība (ūdensapgāde, atkritumu saimniecība)	7	2
Valsts pārvalde (ēku būvniecība)	1	6
Tūrisms (Siguldas trošu tramvajs, bet galvenokārt kultūras objektu būvniecība)	1	5
Būvniecība		1

Ekonomiskā nozīme

Latvijā maza pieredze (U. Oša pētījums 2006. gadā, likums pieņemts šogad)

Visās nozarēs priekšroka lieliem būvniecības projektiem
Iesāktie projekti izpētes stadijā, pašlaik šaubīgi

Problēmas

Krīzes apstākļos visiem trūkst naudas – saistību izpilde ir apdraudēta abās partnerības pusēs

Uzticības krīze, ko vairo neveiksmīgā komunikācija

Politiskās un ekonomiskās varas vienotība rada augstā krāpniecībai, PPP iesaistot savus uzņēmumus

Ar PPP palīdzību izvairīšanās no publiskās sfēras pamatfunkciju veikšanas un šiem mērķiem paredzēto līdzekļu nelietderīga izmantošana

Ekonomiskā nozīme – mazs nav maznozīmīgs

Priekšroka maziem PPP projektiem

Mazie darbi šķiet nesvarīgi tāpēc biežāk tiek atlikti, bet sabiedrībai tie dažkārt ir nozīmīgāki kā lielie

Mazos projektos svarīgāks ir darba rezultāts, nekā partnerības finanšu aspekts

Krīzes apstākļos mazo projektu nozīme pieaug

Mazie projekti ir piemēroti mazapdzīvotās vietās, kurām lielie pasākumi “iet pāri” – reģionālais aspekts

Investīcijas, izsolot publiskos darbus

Nodarbinātības efekts

Ekonomiskā nozīme – mazs nav maznozīmīgs

Līdzdalības un kopības efekts:

Kopīgs darbs gaisina sociālās negācijas, vieno un stiprina pilsonisko sabiedrību

Labi padarīta darba apziņa dod enerģiju un ticību nākotnei

Sakārtota vide vairo labsajūtu un enerģiju darbam

Līdzdalība tuvina vietai – grūtāk to atstāt

Kā ir citur?

Vācija

Attīstīta PPP sistēma, regulāri pētījumi par PPP efektivitāti
Plaši izplatīti infrastruktūras projekti, bet ir arī institucionālie
un pakalpojumu projekti

Pieaugums kopš 2004. gada (drošākas investīcijas)

2006. gadā municipalitāšu līmenī investēti vairāk kā 850
miljoni EUR, federālā un zemju līmenī apmēram, 1200
miljoni EUR

Visvairāk izglītības, sporta, kultūras un atpūtas un sporta
jomās

Vairāk lielās pilsētās

Kavē birokrātija

Kā ir citur?

Apvienotā karaliste

Jebkura valsts, pašvaldību un privātā sektora sadarbība ir PPP

Valdība atbalstīja, jo uzskatīja, ka privātais sektors ir efektīvāks, kā sabiedriskais

Prakse – privāts uzņēmums uzbūvē ceļu un iznomā to valstij – pakalpojums ir pieejams nekavējoties, valstij vai pašvaldībai nav jāaizņemas vai jāpaaugstina nodokļus

Ir arī skeptiski vērtējumi – darba zaudējums sabiedriskā sektorā, nākotnes izmaksas par pakalpojumu

Populārākās jomas – ceļi un cietumi, mazāk skolas un slimnīcas

Apvienotajā karalistē ir astoņi privāti cietumi

Daudzi kritiski izturas pret PPP

Secinājums

Kopā var paveikt vairāk!
Jaunrade padara dzīvi aizraujošu!